

Třetí neděle adventní C

Sv. Jan Křtitel. Co je pokání?

V dnešním evangeliu se opět setkáváme s postavou sv. Jana Křtitele, s nímž jsme se setkali už minulou neděli. Naslouchali jsme jeho volání: Připravte cestu Páně, čiňte pokání. Sv. Jan Křtitel není už starozákonní postava, je to postava novozákonní nebo spíše je mezníkem mezi oběma. Svým smýšlením však rozhodně patří do Nového zákona. Jeho poznání vykupitelského poslání Krista je hluboké, hlubší než bylo poznání apoštolů, kteří až do nanebevstoupení si představovali Kristovo království jako znovuvybudování židovské říše v té slávě, jakou měla za doby velkých králů Davida a Šalomouna. Sv. Jan věděl, že Kristovo království je duchovní, založené na vykupitelské oběti Krista: Hle Beránek Boží, který snímá hříchy světa, to jsou Janova slova o Kristu, když ho poprvé spatřil na březích Jordánu. Sv. Jana charakterizuje jeho niterné pojetí náboženství. Jeho současníci a vůbec celá tehdejší mentalita židovská redukovala náboženství na soubor předpisů. Vidíme, jak Kristus často se ohradil proti takovému smýšlení, které bylo nejvýrazněji zosobněno u farizeů. Ukazuje a učí je, že nejde jen o to dodržovat obřadní předpisy o umývání rukou a dávání desátků, obětí, konání předepsaných rituálních úkonů a obětí. Nad tím vším je spravedlnost a láska a tam, kde dojde ke střetnutí obou, má přednost láska a spravedlnost před vnějšími předpisy, před zákonem. Toto byla spiritualita, kterou nám zosobňuje už sv. Jan.

Už minulou neděli jsme slyšeli Janovo slovo o pokání, které je vlastní přípravou na příchod království Božího. Pokání pro většinu židů spočívalo tehdy ve vnějších úkonech: roztrhnout oděv, postit se, nemýt se, nestříhat si vousy, sypat na hlavu popel. V Janově chápání je pokání něčím jiným, něčím mnohem hlubším. Je vnitřní proměnou člověka a vůlí k této proměně. Je něčím skrytým, co se nestaví na odiv lidí. Jeho forma je nenápadná a neskládá se z obyčejných činů lidského života, tak jak to vidíme u těch, kteří se přicházejí ptát sv. Jana, co mají dělat. Ze skutků lásky vůči druhým: kdo má dvoje šaty, dej tomu, kdo nemá žádné, ze skutků spravedlnosti: vojáci nemají činit násilí, celníci nemají vydírat.

Takové pokání není egocentrické zaměření na vlastní Já, ale otevírá se směrem k druhým. A je mnohem těžší než to, které se skládá jen z vnějších činů, neboť znamená dovést se zříct svého sobectví, dovést překonávat své špatné sklony, své návyky, které nosíme v sobě, dovést bděle vidět všechny příležitosti ke konání dobra. A toto niterné pokání sv. Jana, tak blízké Kristově mentalitě, je aktuální i pro nás. Neboť i dnešní křesťané jsou někdy nakloněni chápat pokání jen jako nějaký vnější úkon. Dokážeme za pokání třeba jít na pouť, ale nedokážeme jako pokání ukazovat vlídnou tvář tomu, kdo nám je protivný. Dovedeme jako pokání se postit, ale přitom někdy nejsme schopni udělat první krok v nějaké roztržce, která vznikla mezi námi a někým z našeho okolí. Dovedeme si leccos odepřít a na druhé straně si nedovedeme odepřít tvrdé slovo, nepravdivé odsouzení druhého nebo pomluvu. Co by každému z nás řekl sv. Jan Křtitel, kdybychom za ním přišli s otázkou jako tehdy: Mistré, co máme činit, abychom se připravili na příchod Krista. Řekl by nám asi docela obyčejné věci. Někomu z nás by řekl: buď laskavý ke své manželce, jinému: konej svědomitě svou práci ve svém povolání, dalšímu: neublížuj svým nespravedlivým slovem druhým, a opět jinému nebo jiné: ukázní svou smyslnost, omluv se druhému za křivdu, které ses dopustil, buď trpělivější ke svým starým rodičům, nevyhledávej spory s druhými. Kdybychom nahlédli do své duše, každý z nás by poznal, jaké slovo by mu měl sv. Jan říci.

Milí přátelé, ptejme se tedy dnes, kde je naše vlastní cesta pokání a vnitřní obnovy. Jaká je překážka v naší duši, která brání příchodu Kristu k nám. To je smysl dnešního čtení, které nám dnešní liturgie předkládá.